

Svenska Klätterförbundets officiella normer för

KURS KLÄTTERLEDARE UTOMHUS

Gällande fr o m 2015

Svenska
Klätterförbundet

Utbildning

Svenska Klätterförbundets officiella normer för

KURS KLÄTTERLEDARE UTOMHUS

Här nedan följer Svenska Klätterförbundets officiella kursnormer för klätterledare utomhus. Normerna är utarbetade av SKF:s Utbildningskommitté och Säkerhetskommitté och är den miniminivå som SKF:s lokalklubbar och övriga kursarrangörer uppmanas att följa på sina klätterledarkurser. Kurserna får naturligtvis hålla högre standard och ha strängare krav än vad som anges nedan. Kurser med lägre nivå får inte kallas klätterledarkurs och får inte ge intryck av att ge en utbildning motsvarande den som här specificeras.

Lokalklubbarna och utbildningskommittén har länge märkt ett behov av en kurs som täcker de moment och krav gällande säkerhet som konsumentverket ställer på ledare inom utomhusklättring. Denna utbildning är tänkt som ett underlag för att underlätta för klubbarna att bedriva utomhusklättring med topprep i fasta förankringar på ett säkert sätt.

Målsättning

- Kursen ska introducera och förbereda eleven inför uppgiften att verka som klätterledare vid klubbarrangerade klätterutfärder utomhus.
- Kursen ska ge eleven en introduktion till tekniska och metodiska redskap för effektiv och säker riggning av topprep och topprepsklättring utomhus i fasta förankringar.
- Kursen ska verka som en försäkran om att eleven uppbär tillräcklig kompetens och kunskapsbas för att verka som klätterledare vid klubbarrangerade klätterutfärder utomhus till klätterklippor i den nära geografiska regionen.
- Vid kommersiella klätterutfärder är det upp till var ansvarig anordnare att använda sig av person med relevant kompetens i den terräng man skall verka i och att tillhandahålla egen ansvarsförsäkring och kunders olycksfallsförsäkring.
- Kursen skall också kunna fungera som ett led i elevens utbildning mot en kommande auktorisering, inomhus, sport eller hjälpinstruktör klippa.

Kursens varaktighet

- Kursens varaktighet kan variera beroende på elevens förkunskaper. Kursledaren måste kontrollera att eleven är godkänd i samtliga kompetensmoment. Vid goda förkunskaper är 8h praktik en god riktlinje. Vid otillräcklig/bristande kunskap är två dagars praktik ett riktmärke.
- Kursen innehåller praktiska moment med instruktör samt självstudier av angiven kurslitteratur innan kurstillfället.
- Efter kursen skriver auktoriserad instruktör kursintyg till eleven samt rapporterar godkänd elev till SKF:s kansli så att eleven kan registreras som klätterledare.

Instruktör

- Kursen får hållas av auktoriserad klippklättringsinstruktör eller auktoriserad sportklättringsinstruktör med aktiv licens eller Bergsguide via SBO förutsatt att bergsguiden har aktiv licens som klippklättringsinstruktör. Minst en av instruktörerna på kursen ska vara auktoriserade klippklättringsinstruktörer eller auktoriserade sportklättringsinstruktörer, övriga instruktörer kan vara hjälpinstruktörer klippa, Huvudansvarig för kursen är alltid auktoriserad klippklättringsinstruktör eller auktoriserad sportklättringsinstruktör
- Kursens upplägg kommer att variera beroende på kursdeltagarens förkunskaper. Rekommenderat max sex elever per instruktör.
- Instruktören har rapporteringsskyldighet till SKF.

Förkrav på eleven

- Eleven ska vid kurstillfället ha fyllt 18 år.
- Eleven ska vara medlem i klätterklubb ansluten till SKF.
- Eleven ska ha klättrat aktivt utomhus under minst två år
- Eleven skall ha genomgått auktoriserad grundkurs i klippklättring eller sportklättring eller kunna uppvisa motsvarande kompetens erhållen på annat sätt.
- Eleven ska innan kursen ha grönt kort. Om grönt kort saknas skall uppklämning till grönt kort ingå i kursen.
- Kunskap i första hjälpen med inriktning på klätterrelaterade skador och olyckor som kan uppkomma under utfärd.

Klätterledares befogenheter efter avslutad kurs

- Planera och genomföra klubbutfärd till **lokala**¹ klippor i icke alpin terräng². Vid behov och då tveksamhet råder kontakta auktoriserad klippklättringsinstruktör eller auktoriserad sportklättringsinstruktör för handledning.
- Kunna upprätta och underhålla en risk & krisplan för klipporna som den rör sig vid
- Säkra sig själv under riggning på ett sådant sätt att fallolyckor undviks helt.
- Rigga topprep i fasta formationer och fasta förankringar så som träd diameter överkropp eller mer och olika typer av borrh/lim bultade ankare³.
- I samband med riggning av topprep skall klätterledaren kunna själv fira sig ned från fasta formationer eller fasta förankringar till bultat sportklättringsankare under klippkant.
- Hjälpa nybörjare och barn att knyta in sig och ta på sig selen korrekt.
- Säkra nybörjare vid topprepsklättring utomhus.
- Hantera och förebygga incidenter med barn och vuxna som inte vill bli nedfirade under topprepsklättring.

¹ Klätterklippa som klätterledare är väl bekant med och har besökt fler än en gång och eller klätterklippa där denna utbildning sker.

² Icke alpin terräng avser samma terräng som sportklättringsinstruktör verkar i.

³ Dock ej pitonger eller så kallade slagbult; klipp bult som appliceras med hammare i sprickor.

Kursens Moment

Lokalkännedom, access, planering och riskbedömning.

Kursen skall i möjligast mån hållas vid elevens hemmaklippor, där det är tänkt att denna skall kunna verka efter genomförd kurs.

Egen färdighet: Elev skall ha kännedom om det lokala klätterområdet som klubben verkar i. Känna till vilka klätterföreläsare det finns att tillgå. Känna till klätterförbundets access rekommendationer. Planera för utfärder till de lokala klätterklipporna. Upprätta anhörig och deltagarlista. Sörja för att erforderligt 1: a hjälpen materiel medtages. Samordna transporter på miljövänligt vis med samåkning och uppsamlingsplatser inför avfärd. Elev skall vara väl insatt i frågor som access, vett och etikett vid klippan, parkering, skräp, avföring samt allemansrätt. Eleven skall också lära sig göra en riskbedömning med åtgärdsplan inför klätterutfärd.

Kommandon

Eleven ska kunna lära ut: Kommandon enligt den "svenska modellen", se "Stora boken om klättring" av Nils "Bobo" Gustavsson.

Utrustning och knutar

Egen färdighet: Eleven skall ha kännedom om hur sittsele och helkroppssele barn för barn fungerar. Känna till risken med att små barn inte skall klättra utan bröstsele eller att de skall klättra med helkroppssele. Eleven skall kunna hantera och hjälpa nybörjare med sittsele med spännen av autoblock karaktär samt sele med spänne av traditionell karaktär där spännen måste träs tillbaka. Eleven skall också vara behjälplig i att ta på dessa typer av selar på nybörjare. Vara förtrogen med hur hjälm och handskar används. Kunna hantera repbroms av standardkaraktär för topprepssäkring samt Grigri el motsvarande hjälplåsande broms. Elevens skall också känna till olika typer av klätterskor och hur krita används.

Elev skall ha kunskap om dynamiska klätterrep, hållfasthet, livslängd, slitage, hantering och hur rep coils samt repmatta eller motsvarande.

Elev skall kunna följande knutar: inknytning med dubbelåtta, dubbelåttaögla, erforderlig stoppknut, överhandsknut, dubbel överhandsknut, fransk prusik, prusik, dubbel fiskarknop och dubbelt halvslag.

Ankarbygge

Egen färdighet: Elev skall kunna sörja för **egen** säkerhet på klippkant där fallrisk föreligger vid riggning av topprepsankare. Kunskap om riggning av topprep i förekommande varianter av ankare borr/lim/maxifix/viafreatta bult eller motsvarande artificiell konstruktion på klätterklippa samt riggning av toppreps ankare i större levande träd (jämförbar överkropsstorlek).

Eleven skall känna till de krav som skall ställas på ankare. Eleven skall känna till vedertagen praxis för hur topprep riggas med egen materiell och seden av att de fasta installationerna enbart används för nedfirning och rensning av klätterled. Kunna använda 240, 120, 60 cm slinga av olika material och skruvkarbiner för byggande av topprepsankare i fasta förankringar (i borbultar och kring träd). Kunna använda kortare bitar ex: 5-10 meter av statiskt rep för konstruktion av toppankare kring träd, tillsammans med skruvkarbiner, slingor och repskydd. Eleven skall också under kursen få

förevisat hur ett ej öppningsbart topprepsankare kan konstrueras för klättring främst med barn och ungdomar. Elev skall känna igen och känna till att pitonger inte används som ankarpunkter i topprepsankare.

Firning

Egen färdighet: Eleven skall kunna fira från fast föremål (större träd) eller bultat ankare som specificerats ovan för att ta sig ner till ett ankare längre ned på väggen och rigga topprep med samma eller annat rep. Eleven skall också kunna fira sig vidare ned till marken i det nya ankaret. Eleven skall kunna fira på enkelt eller dubbelt rep och känna till för och nackdelar samt risker med de båda varianterna.

Elev skall kunna fira med fransk prusik som backup och känna till riskerna med om denna placeras i benslingan. Eleven skall kunna utföra frihängande firning. Elev skall kunna fira med Grigri eller motsvarande hjälplåsande broms på enkelt rep och känna till risker med detta.

Repkättring

Egen färdighet: Eleven skall kunna repklättra kortare sträcka 5-10 meter med 2 st standard prusikknutar på enkel respektive dubbelt enkelrep, kunna repklättra med Grigri eller motsvarande hjälplåsande broms och en mekanisk repklämma samt känna till backupmetod för egen säkerhet vid repklättring.

Rephantering

Egen färdighet: Metoder för reputkast. Problemförebyggning och problemlösning vid firning och topprepsklättring skall diskuteras. Elev skall kunna lösa problem och rigga topprep på överhängande klätterled med expresslingor som hindrar utpendling till och över lodlinjen och känna till riskerna med detta. Elev skall också känna till riskerna med borttagning av dessa ovanifrån vid egen firning eller nedfirning.

Klättring och säkring

Egen färdighet: Väl fungerande säkringsmetoder vid (rephantering) vid topprepsklättring⁴. (Eleven skall efter genomförd kurs ha grönt kort). Elev skall kunna hur kamratkontroll går till och ha förståelse för hur detta förmedlas till andra. Elev skall kunna förekomma och hantera incidenter då barn och vuxna inte kan/vill firas ned från svaklippa.

Eleven ska kunna lära ut: Grundläggande rörelsetekniker och begrepp.

Rekommenderad litteratur följer här nedan. Närmare läsanvisningar ges av kursansvarig instruktör.

- Stora boken om klättring, Nils "Bobo" Gustavsson
- SKF:s officiella policy om tekniker och metoder där tveksamhet råder
- Utbildningsregemente Försvarsmakten klättring på klättervägg 2014
- SKF Checklista för utomhusaktivitet
- SKF Säkerhetsplan för Utomhusaktivitet
- SKF Accesshandboken
- SKF Klättring utomhus
- SKF Det är du som bestämmer Klättring och allemansrätt

---

⁴ Så kallad bottomroping

Elevens uppgifter:

Namn:
Personnummer:
Adress:
Telefon:
E-post:
Klätterklubb:
Utbildare (auktoriserad instruktör):
Datum och plats:

Kontrollerade kursmoment:

Lokalkännedom, access, planering och riskbedömning.	
Kommandon	
Utrustning och knutar	
Ankarbygge	
Firning	
Repklättring	
Rephantering	
Klättring och säkring	